

PASARÉTI PRÉDIKÁCIÓK
refpasaret.hu

Pasarét, 2014. november 6.
(csütörtök)

Horváth Géza

ELMARADT BŰNBÁNAT

Alapige: Lukács 11,37-54

Beszéd közben egy farizeus arra kérte őt, hogy ebédeljen nála. Jézus bement, és asztalhoz telepedett. A farizeus pedig elcsodálkozott, amikor meglátta, hogy ebéd előtt nem mosdott meg. Az Úr azonban ezt mondta neki: „Ti farizeusok a pohár és a tál külsejét megtisztítjátok, de belül telve vagytok rablásvággyal és gonoszsággal. Esztelenek! Aki megalkotta a külsőt, nem az alkotta-e meg a belsőt is? Azt adjátok oda alamizsnául, ami belül van, és minden tiszta lesz nektek.”

„De jaj nektek, farizeusok, mert tizedet adtok a mentából, a kaporból és minden veteményből, de elhanyagoljátok az igazságos ítéletet és az Isten szeretetét, pedig ezeket kellene cselekedni, és amazokat sem elhanyagolni! Jaj nektek, farizeusok, mert szeretitek a főhelyet a zsinagógában, és a köszöntéseket a tereken! Jaj nektek, mert olyanok vagytok, mint a jeltelen sírok: az emberek mit sem sejtve járnak felettük!

Ekkor megszólalt egy törvénytudó, és ezt mondta neki: „Mester, amikor ezt mondod, minket is megbántasz. De Ő így válaszolt: „Jaj nektek is, törvénytudók, mert megterhelitek az embereket elhordozhatatlan terhekkel, de magatok egyetlen ujjal sem érintitek azokat. Jaj nektek, mert síremlékeket építetek a prófétáknak, pedig atyáitok ölték meg őket. Tehát egyetértetek atyáitok tetteivel, és helyeslitek azokat, hiszen azok megölték őket, ti pedig síremlékeiket építitek. Ezért mondta az Isten bölcsessége is: küldök hozzájuk prófétákat és apostolokat, és közülük némelyeket megölnék és üldöznek, hogy számot adjon ez a nemzedék minden prófeta véréért, amelyet kiontottak a világ kezdete óta, Ábel vérétől Zakariás véréig, aki az áldozati oltár és a templom között pusztult el. Bizony, mondom néktek, számot kell adnia ennek a nemzedéknek. Jaj nektek, törvénytudók, mert magatokhoz vettétek az ismeret kulcsát: ti nem mentek be, és azokat is megakadályoztátok, akik be akarnak menni.”

Amikor kiment onnan, az írástudók és a farizeusok hevesen támadni és mindenféléről faggatni kezdték őt, és csak azt lesték, hogy beszédében valamin rajtakaphassák.

Imádkozzunk!

Édesatyánk, jó volt nekünk idejönni, a világ zajából mintegy menekülve, oda, ahol a te jelenléted megvidámít, éltet, bátor szívet ad.

Köszönjük, hogy úgy jöhetünk, ahogy vagyunk. Nem érdemes takargatni semmit, és nem kell kozmetikázni semmit, mert úgy látsz bennünket, ahogy emberek nem látnak, hiszen azt nézed, ami a szívben van.

Áldunk azért, hogy előtted leplezetlenek és mezítelenek mindenek, és mielőtt imádságra nyitnánk a szánkat, te már tudod a gondolatainkat is: mi az, amit elmondunk, amiben őszinték vagyunk, amit takargatunk, amiben könyörgünk hozzád megoldásért, szabadításért, holnapért, a jövőért, gyógyulásért.

Összefoglaljuk mindannyian ennek az éneknek a refrénjével az imádságot feléd: irgalmazz nekünk! Hallgasd meg fohászunk, és kérünk: csak egy szót szólj, és tudjuk, hogy abból gyógyulás, üdvösség és hitünk erősödése lesz.

Könyörülj meg rajtunk, Urunk, úgy, hogy megszólíts bennünket.

Ámen.

Igehirdetés

Ezt a hosszú szakaszt nem magyarázom végig versről-versre, hanem ennek a hosszabb szakasznak, amely Jézus Krisztusnak a farizeusok és írástudók ellen intézett beszéde, amely sokszor úgy kezdődik: jaj nektek, általános üzenetét és mondanivalóját nézzük meg, mert hiszem, hogy ma is aktuális ennek az igének az üzenete számunkra.

Jézus Krisztust meghívja egy farizeus ebédre, és elcsodálkozott, hogy előbb nem mosdott meg. Valószínű nem adott ő ennek hangot, de tudjuk Jézusról, hogy ismerte a tanítványok gondolatait is, és az előhozta: miért gondoltok gonoszt a ti szívetekben, vagy amikor versengtek, miért van az a ti szívetekben. Mert az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, az Úr pedig azt, ami a szívben van. Előtte valóban leplezetlenek és mezítelenek mindenek.

Egy farizeus ebédre meghívja Jézust, és miután csodálkozva látja, hogy nem mosdott meg, Jézus Krisztus belekezd egy vádbeszédbe. Azt várhatnánk, hogy most Jézusnak, mint vendégnek, „illedelmesen” kellene viselnie magát, és milyen dolog az, hogy megbántja azt, aki szeretettel meghívja vacsorázni. Jézus azonban soha nem az illemre tekintett, bár tudta, hogy mit illik és mit nem, de mindig arra nézett, hogy mi az, amit neki ott feltétlenül el kell mondania az Isten országára tartozó dolgokról.

Jézus ebéd közben is azzal foglalkozott, amiért küldetett. Nem azért küldetett, hogy jót egyen, bár Ő is bizonyosan elmondhatta, hogy tud szükkölni, nélkülözni, éhezni, jóllakni. Van, amikor megéhezett és elküldi a tanítványokat, hogy vegyenek élelmet, de mindig beállította a sok földi célnál feljebb azt a mennyei célt, ami végett elküldte Őt az Atya ebbe a világba: figyelmeztetni, inteni, feddeni, bátorítani, gyógyítani, hívogatni.

Vegyünk ebből bátorítást, hogy mi is az életünkben minden földi célnál feljebb a mennyeiekre törekedjünk, és igyekezzünk Isten tetszése szerint járni ebben a jelenvaló világban.

Azt mondja Jézus Krisztus ezekben a nehéz igékben: jaj néktek... Más is mondta ezt a Bibliában, hogy jaj néktek. Ézsaiás 5. fejezetében is olvassunk ilyen „jaj néktek” igéket. Ézsaiás ott ilyeneket mond: Jaj nektek, részegesek. Jaj, akik a gonoszt jónak mondják és a jót gonosznak. Jaj nektek, akik magatokat bölcsnek mondjátok. Ézsaiás ajkán is állandóan ott van: jaj nektek, jaj nektek. Amikor a 6. fejezetben meglátja az Urat, betölti a templomot, akkor mivel folytatja Ézsaiás? Jaj nekem! Elvesztem, mert nem is az a baj, hogy tisztátalan ajkú nép között lakom, hanem az, hogy én magam is tisztátalan ajkú vagyok.

Ezekben az igékben az az érdekes és furcsa, hogy mi nem szerepel ezekben az igékben? Általában arról beszélünk, ami benne van, ami szerepel. De most figyeljünk arra, ami nem szerepel benne. Mégpedig az nem szerepel benne, hogy egy írástudó, egy farizeus az akkori kornak a teológiai doktorai és jogásza — kánon jogásza, ha lehet így mondani — egyetlen dolgot nem mondanak: jaj nekem! Hangzik felettük Jézus Krisztus ítélete: jaj néktek, és senki nincs, aki azt mondaná: jaj nekem! Akinek a szívében és életében megfogalmazódna ez: Istenem, én nagy bűnös ember. Aki úgy állna oda, mint a vámszedő a templomban állt az Úr előtt és azt mondta: Isten, légy irgalmas nékem, bűnösnek. Miután Jézus Krisztus világosan mondja, hogy jaj nektek, mert... — és különféle formában, módokon a farizeusoknak és írástudóknak a cselekedeteit megítéli, és senki nincs, aki eljut a bűnbánatra, és azt mondaná: igazad van, Uram, jaj nekem! Ilyen vagyok, könyörülj meg rajtam, hogy ne ilyen legyek!

Ezekben az igékben tehát azt mondja az egyik farizeus meg az írástudó: Mester, amikor ezeket mondod, minket is bántasz. Tudniillik a farizeusok igen sok mindent az írástudóktól tanultak. Ezek az írástudók persze képezték is ezeket a farizeusokat. Valamit még ők is megértenek a farizeusoknak szóló igékből. És még az írástudók is valamit értenek. Azt mondják: Mester, bennünket is bántasz. Az nem érdekli őket, hogy az Istent mi bántja. Hogy őket mi bántja, elmondja Jézusnak: Ez a beszéd bánt bennünket, kicsoda hallgathatja ezeket? De hogy mi hogy bántunk téged, Uram, az valahogy nem érdekli őket. Jön a védekezés és jön a hárítás.

Amikor az ember nem akar Isten előtt őszinte bűnbánatot tartani, akkor mindig ez a kettő szokott jönni: védekezés és háritás. Feltesszük a védőpajzsot magunk elé.

Három dolgot szeretnék kiemelni ebből az igéből.

- Az első: *ami látszik*, és *ami nem*. Ezek a farizeusok és írástudók tudniillik azt sugallták egész életükkel, életvitelükkel, tanításukkal, hozzáállásukkal, hogy adjunk a látszatra. Ami látszik, az fontos, ami nem látszik, az nem fontos. Jézus Krisztusnál azonban nincs ilyen: látszik, nem látszik. Nincs olyan, hogy az embernek van egy olyan területe, ami látható, és van olyan, ami láthatatlan, mert azt mondja a Jelenések könyve: az Ő szemei olyanok, mint a tűzláng. A prófécia úgy mutatja be Istent, mint akinek szemei (gondoljunk Zakariás könyvére) átlátják az egész földet. Isten lényéből következik ez.

Nem érdemes az embernek úgy viselkednie az Isten előtt, hogy van egy olyan terület, ami látszik, és ami nem látszik. Pedig hajlamosak vagyunk arra, ahogy a farizeusok és írástudók, hogy ami látszik, ami kiderül, ami napfényre jön — pedig az ige azt mondja: nincs olyan rejtett dolog, ami napfényre ne jönné, és oly titok, ami ki ne tudódnék. Mi azt hisszük, hogy az életünknek van olyan titkos része, amit senki nem lát, nem ismer, és az olyan, mintha nem is lenne.

Ilyenek voltak a farizeusok is. Azt mondja Jézus: olyanok vagytok, mint a tál, aminek a külső részét megtisztítják, a belső meg mindegy, milyen. Olyanok vagytok, mint a meszelt sírok. Kívülről lemeszelik, belül pedig telve utálatossággal. (Az akkori sírokat azért meszelték le, hogy láthassa mindenki, mert a mózesi törvények szerint, aki ilyen sírral érintkezett, az tisztátalanná vált. Ezeket a záróköveket a sírboltokon nem azért meszelték, hogy jobban lássák, hanem hogy jobban ki tudják kerülni).

Azt mondja Jézus: olyanok vagytok, mint amit a meszelt sírról lemosott az eső, és rálép az ember, mert nem tudja, hogy sírra lép. Nagy kérdése ennek az igének, hogy mi van belül. Amit mutatunk, az egy dolog, a valóság pedig másik dolog. Megadjátok a dézsmát a mentától, rutától és minden paréjtól, de hátrahagyjátok az ítéletet és az Isten szeretetét. (Károli) Fontosnak tartjátok, hogy a mentát, rutát (ez gyógynövény volt) és minden paréjt (ez főzelékféle), amit nem kell elhagyni, de az a baj, hogy amazokat nem cselekszitek, tudniillik az ítéletet és Istent szeretetét. A cselekedetekre helyezték a hangsúlyt az akkori farizeusok és írástudók, de Jézus Krisztus azzal foglalkozik — nem a cselekedetekkel csak —, hogy mi gerjeszti, mi motiválja az ő cselekedeteiket.

Amikor a gazdag ifjú Jézushoz megy, hogy mit cselekedjem, hogy örök életem legyen, mert ő cselekedni akar, Jézus úgy válaszol neki: tudod a parancsolatokat. És felsorol neki öt parancsolatot. Elmondom, hogy Jézus

mely parancsolatokat sorolta fel neki: 5., 6., 7., 8. és 9. parancsolatot. Érdekes, hogy Jézus a 10. parancsolatot nem mondja neki. Miért nem? Azért, mert azt kérdezte: mit cselekedjek? Ha mindenáron cselekedni akarsz az üdvösségért, az 5., 6., 7., 8., 9. parancsolatban az van, hogy cselekedd, és élsz. A 10-ben az van, hogy nem tudod cselekedni, mert a szíved gonosz. A 10. parancsolat a kívánsággal foglalkozik. Azzal foglalkozik, ami az ösz-szes 9-nek a motivációja, a gyökere.

Azt mondta Ravasz László, amikor a Tízparancsolatról beszélt, hogy milyen érdekes a Tízparancsolat: olyan, mint egy akadályverseny, ha valaki meg akarja tartani, ha 9 akadályt át is ugrik, a 10-ben elesik. Leveri a lécet. És mit mondott a gazdag ifjú: Mester, mindezeket megtartottam ifjúságomtól fogva. Jézus nem mondja: nem félsz, hogy megreped a háznak a teteje? Képes vagy hazudni? De amikor elmegy szomorúan, mert sok jószá-ga volt, akkor a gazdag ifjú elhasal a 10. parancsolaton. Az Írás azt mondja: aki csak egyet is elhagy a parancsolatból, az nem tartotta meg. Ha a ma-gasugró leveri a lécet, de csak 1 cm hiányzott, akkor elbukott. De ha te cse-lekedetektől akarsz, akkor tudod... És elment szomorúan, mert sok jószá-ga volt. Belülről a szívében ott volt a kívánság, és a gonosz kívánság bűn.

Azt mondja itt a farizeusoknak: síremléket emeltek a prófétáknak, a ti atyáitok pedig megölték őket. Jézus elmondja, hogy Ábel véréből kezd-ve a Zakariás véréig Isten küldötteit megölték. Zakariás a Jójada papnak a fia, aki Jóás idejében élt és keményen prófétált, azt mondta halála előtt: ha elhagyjátok az Urat, Ő is elhagy titeket. Látja az Úr és bosszút áll.

Szíria megtámadja Júdát, Jeruzsálemet. Jön a büntetés. És ezek a fa-rizeusok és írástudók minden évben koszorúzást tartottak ott, ahol az atyáik gyilkosságot követtek el. Ez színjáték: megkoszorúzni. Mit kellett volna tenni? Mert mondhatta azt az akkori nemzedék, hogy mi felelősek vagyunk atyánk bűneiért? Mit tehetünk arról, hogy Zakariást kivégezték a templomban? Vagy hogy Káin fejbe vágta Ábelt? — Megint csak egyetlen dolgot kellett volna tenni: Izráel népe, amikor bűnbánatot tartott, mindig az Úr elé vitték az atyák vétkét is. Azt mondák: Urunk, mi sem vagyunk jobbak atyáinknál. Ha nekünk „beszólna” valaki, azt mi is kivé-geznénk. Ha ma is lenne egy ilyen Zakariás, akkor azt is kivégeznénk.

És nem megtörténik? Kivégzik Keresztelő Jánost, mert megmondja, hogy nem szabad a testvéred feleségével élned. Kivégzik Istvánt, a vértá-nút. Pál apostol őrzi a ruhákat, hogy könnyebben menjen a „munka”. Az ember ebből az igéből egyetlen dolgot lát: az ember szívének indulata gonosz az ifjúságától fogva. Ami látszik, és ami nem.

- Másodszor arról is kell röviden beszélni, hogy *amit hozzáteszünk a Törvényhez, és amit elveszünk*. Hiszen, ha sorról-sorra mennénk, akkor láthatnánk, hogy itt az írástudók és farizeusok bizonyos dolgokat hozzá-

tettek a Törvényhez, bizonyos dolgokat pedig elvettek belőle. Hogy egyensúlyban legyen az egész, amit hozzáteszünk, annyit vegyünk el belőle. Ilyeneket: mentából, rutától, a paréjból ki kell adni az Úr részét — ilyen nem volt a Mózes törvényében. És olyan sem volt, amit a farizeus várt, hogy Jézus mosakodjék meg előtte. Sokszor kézzel ettek, de ezt hozzátették a Törvényhez. A farizeusok és írástudók kezdtek valamit Isten igéjéhez hozzátenni, és azt komolyan venni. Sőt azzal folytatódik mindig, hogy komolyabban akarjuk venni, mint magát az Isten igéjét. Később ezek lettek az ú.n. „szent hagyományok.”

Hétfőn a bibliaórán éppen a Thesszalonikai levélből ezt emeltük ki, mert bennünket azzal vádolnak, hogy lám a protestánsok és a reformátusok is komolyan veszik a hagyományokat. Mert Pál apostol is, amikor a Thesszalonikai gyülekezetnek ír, azt mondja: emlékeztetlek titeket a hagyományokra, hogy azt tartsátok meg. De ha valaki a Károli Bibliát megnézi, és a görög Bibliában megnézi azt a szót, akkor azt nem hagyománynak kell fordítani, hanem hagyományozott tanításnak, tudománynak. Pál apostol nem azt mondta, hogy hagyományokat rendeltem nektek, thesszalonikaiak, amiket feltétlenül tartsátok meg, hanem a hagyományozott tanítást, tudományt, vagyis Istennek kijelentett igéjét, amit szóltam nálatok, szóban és tettben elétek adtam és elétek éltem, e szerint járjatok.

Tudniillik ezek a farizeusok és írástudók elkezdtek hozzátenni még dolgokat. Amit hozzáteszünk, és amit elveszünk. Isten igéje figyelmeztet bennünket: semmit nem szabad hozzátennünk, viszont semmit nem szabad elvennünk Isten kijelentett igéjéből.

- A harmadikat így lehetne az igéből összefoglalni: *ami isteni*, és *ami emberi*.

A farizeusok és az írástudók ezekkel a cselekedetekkel, amelyekkel itt találkozunk, rátették a hangsúlyt az ember cselekedetére. Amikor ráteszi a hangsúlyt az ember cselekedetére, ugyanakkor megint csak honnan kell elvegyen? Az Isten cselekedeteiből. Ők az emberek rendelkezéseit tárták a másik ember elé. Emberi tudományokat, vallásos teljesítményeket.

Azt mondja Jézus: „Jaj néktek, törvénytudók, mert elvettétek a tudománynak kulcsát (magatokhoz ragadtátok). Ti magatok nem mentek be, és akik be akartak menni, azokat meggátoltátok.”

Tudjuk, hogy Jézus Péternek, az apostoloknak, az igehirdetőknek odaadja a mennyek országának a kulcsait. De ezeket Péter és az apostolok nem elragadták Jézustól, hanem Jézus adta nekik. Közben nála is maradt kulcs, mert a Jelenések könyve azt mondja: nála vannak a pokolnak és a halálnak kulcsai. Egy másik helyen pedig azt mondja: nála van a Dávid kulcsa. Jézus Krisztusnak nemcsak egy kulcsa van (amely tudjuk, hogy a szent evangélium hirdetése és a keresztyén egyházi fegyelem), amit odaadott, hanem

magánál is hagyott, de ugyanakkor odaadja az apostoloknak. Nem azért, hogy őrizték ezt a tudományt, hanem azért, hogy megőrizték az igaz tudományt és megnyissák az emberek előtt az igehirdetés által a mennyeknek országát. Jézus azt mondja a törvénytudóknak: ti meg bezárjátok előttük.

Amikor a farizeusok és írástudók — az egyház — magához ragadja, vagy valaki magához ragadja azt a hatalmat és jogot, hogy ő magyarázza csak hitelesen a Szentírást, ott nagy baj van. Nekünk nincs hatalmunk Isten országa felett. Az Isten országának kell, hogy felettünk legyen hatalma. Ti elzárjátok. A kulcs nem az elrejtés miatt van, hanem a kinyitás miatt. Megint nem tudok mást mondani: ráteszik a hangsúlyt az isteniről az emberire. Pedig mi tudjuk, hogy nem így van. Ember cselekedete, ember része nincs az üdvösségben, nincs az örökélet megszerzésében. Az Istennek a drága ajándéka, amelyet a tőle kapott hittel megragadhatunk.

Egyszer valaki azt mondta: de azért csak hozzá kell tenni a mi részünket is. Hát a farizeusok és írástudók pont ezen mesterkedtek, hogy hozzátenni a mi részünket is, mi cselekedeteinket is. Jézus Krisztus annyit tud nekik mondani: jaj néktek! Ez is örömhír, ez is evangélium. Amikor Jézus megszólalt, mindig azért tette, hogy az ember ezt meglássa, megbánja, bocsánatot kérjen, és Jézus Krisztus az ő drága vérével elmossa ezt bűnt is.

Milyen jó lenne, ha nekünk nem azt mondaná a mi Urunk: jaj néktek! Mennyivel másabb azt hallani: jól vagyon, jó és hű szolgám.

Hogy lát bennünket, hogy lát téged ma este a mi Urunk? Isten igéje alapján kérlek téged: hagyd el azt, ami emberi, engedj teret annak, ami mennyei, hogy Isten kegyelme, Szentlelke ereje, áldása betölthesse életünket minden jóval.

Imádkozzunk!

Úr Jézus Krisztus, köszönjük, hogy amikor bementél abba a házba, azért mentél, hogy oda világosságot, Isten szeretetét és örömet vigyél. Urunk, olyan fájdalmas, hogy abban a házban ezek után a kijelentések után igyekeztek téged szóban megfogni, hogy lehetne feljelenteni, ahelyett, hogy csendesen megszomorodva azt mondták volna: irgalmazz nekünk, Urunk.

Bocsásd meg, Urunk, az emberi gőgöt, büszkeséget, amely nemcsak a farizeusokat, nemcsak az írástudókat jellemezte, hanem megvalljuk: mi is hajlamosak vagyunk erre. Ott van a mi szívünkben is bekódolva ez a bűn is, hogy valamit igyekszünk tenni az üdvösségért, az örök életért, igyekszünk megfelelni, másoknak mutatni szebbik arcunkat, a hívőbbik arcunkat. Úr Jézus: leplezz le bennünket!

Kérünk, hogy miután feloldottál, küldj el, tölts el tűzzel.

Kérünk, Urunk, áldd meg az éjszakánkat, holnapi napunkat. Légy velünk, áldd meg szeretteinket a közelben vagy távolban, a betegeket, a szo-

ELMARADT BŰNBÁNAT

morú szívűeket. Áldd meg ezt az egész teremtett világot, amely fut a maga esze után, vágyaiban, kívánságaiban él.

Köszönjük neked azokat, akiket nap mint nap a világ sok-sok táján új életre szülsz igéd és Szentlelked által.

Kérünk, Urunk, fogadd hálánkat a kegyelmi időért.

Kérünk is, hogy maradj velünk, mint hűséges pásztorunk, bűnbocsátó Urunk.

Ámen.

Énekeljük az 502. dicséretet.

Schulz J. A. Péter, 1790.

Fölkelt immár a szép hold, A
csil-lag-ez-res ég-bolt Oly tisztán tün-dö-
köl; Az er-dő áll söté-ten, S fe-
hér köd künn a ré-ten Cso-
dá-san száll a lég-be föl.

2. Mély csend borult a földre, S mit alkony leple főd be, Meghitten integet, Mint nyájas, tiszta hajlék, Hol nappalodnak terhét Kialhatod, feledheted.

3. Nem látod-é a holdat? Fél arca int, mosolyg csak, Pedig kerek, egész. Van sok, mit itt az ember Nem lát jól földi szemmel, És oktalan nevetni kész.

4. Mint gyenge, földi férgek, Kik bűn útjára tértek, Mi nem sokat tudunk, Sok csalfa képet űzünk, Sok furfangot kifőzünk, S a céltől csak messzebb jutunk.

5. Ó add, üdvöd keressük, Ne a mulandót lessük, Ne kössön fénye meg; Hagyj egyszerűvé válni S előtted élni, járni, Mint vidám, boldog gyermekek.

6. Ha jó a végső óra, Fordítsd a kint is jóra, És adj szelíd halált; Ha innen elvezetsz te, Ó, hadd jutunk egedbe, Úr Istenünk és jó Atyánk!

Claudius Mátyás, 1740–1815.